
Sitrus Snoei

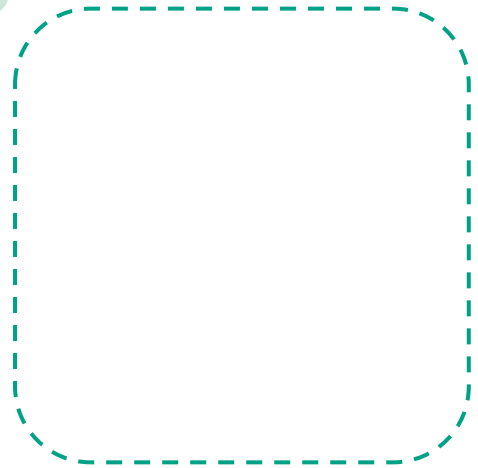
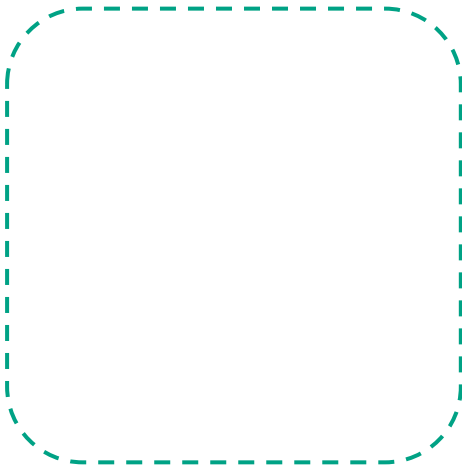
---

2 Snoei Toerusting

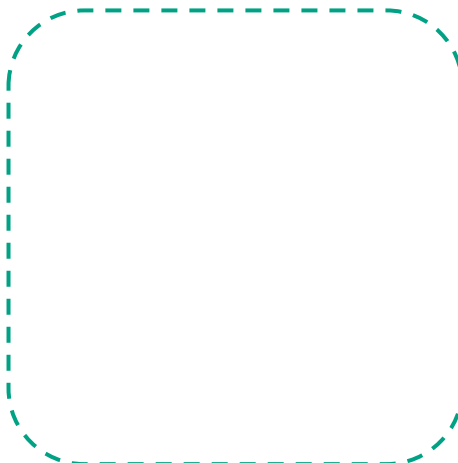

Leergids

Posbus 461, Hillcrest, 3650
(031) 765-3410

© **Sitrus Akademie NPC**
1ste uitgawe 2017

Die inhoud van hierdie module is gebaseer op audiovisuele opleidings materiaal wat deur die Sitrus Akademie geproduseer is.

Skryfwerk en Vertaling:

Jacomien de Klerk; Mooipraatjies

Oudiovisuele produksie:

Media World

Bykomende informasie bronne:

Sitrus Akademie Produksie Leermateriaal
CRI Sitrus Produksie Riglyne

Projekkoördineerder:

Sitrus Akademie (Jacomien de Klerk)

Vervaardig deur

In samewerking met

Met die ondersteuning van

Sitrus Snoei Reeks geborg deur

Vrywaring

Met die aanvaarding van hierdie dokument en die inhoud daarvan stem u in dat u tot die voorwaardes van hierdie vrywaring verbind is.

U gebruik die inhoud van hierdie dokument uitsluitlik op eie risiko. Nóg die Sitrus Akademie, nóg Citrus Research International (CRI), nóg die Sitrusprodusentevereniging (Citrus Growers' Association – CGA) waarborg dat die inhoud van hierdie dokument geskik is vir u beoogde gebruik, of dat dit sonder onakkuraathede en weglatings is. Die menings en raad wat in hierdie dokument uitgespreek word, is nie noodwendig dié van die Sitrus Akademie, die CRI of die CGA nie. Die Sitrus Akademie, die CRI en die CGA, hulle direkteure, amptenare, werknemers, agente of kontrakteurs kan nie verantwoordelik gehou word vir verlies of skade van enige aard wat gelyk word as 'n direkte of indirekte gevolg van die gebruik, of die onvermoë om gebruik te maak, van enige raad, mening en / of inligting wat in hierdie dokument vervat is nie, of enige doelbewuste of onbewuste wanvertolking, wanvoorstelling of weglating in hierdie dokument, nie.

U vrywaar die Sitrus Akademie, die CRI en die CGA van enige eis deur enige derde party teen die Sitrus Akademie, die CRI of die CGA, hulle direkteure, amptenare, werknemers, agente of kontrakteurs voortspruitend uit, of in verband met die gebruik van, of vertroue in die inhoud van hierdie dokument. Dit is u verantwoordelikheid om die geskiktheid al dan nie, van die beoogde gebruik van die dokument te bepaal.

Inhoud

Inleiding	4
Snoei Toerusting en Gebruike	4
Snoeiskêre	4
Loppers	4
Snoeisaag	5
Ander Sae	5
Ander Toerusting	5
Toerusting Onderhoud	5
Onderhoud van Skêre en Loppers	5
Die Nagaan van Snoeiskêre	6
Die Skoonmaak van Snoeiskêre	6
Die Sterlisering van Snoeiskêre.	7
Die Smering (Ghries) van Snoeiskêre	7
Die Verstel van Lemme	7
Slyp van Lemme	8
Die Vervang van Lemme	8
Onderhoud van Snoeisae	8
Die Bestuur van Snoei Toerusting	9
Die Berg van Snoei Toerusting	9
Ten Slotte	9

Inleiding

Die keuse van die korrekte snoei toerusting en om seker te maak dat die toerusting reg is om te gebruik voordat ons begin snoei is helfte van die stryd gewen. In hierdie module kyk ons na die toerusting wat gebruik word vir snoei, hoe om die regte gereedskap te kies vir elke taak, en hoe om die gereedskap skoon te maak, onderhou en te stoor om die beste en langste gebruik uit die toerusting te kry.

Snoei Toerusting en Gebruike

Daar is verskeie toerusting handelsmerke, wat wyd wissel tussen prys en kwaliteit. Soos met meeste dinge, moet jy onthou dat jy kry waarvoor jy betaal. Jy moet versigtig opweeg of jy liewers geld wil spaar op die kort termyn of die gereedskap gereeld vervang. Swak kwaliteit toerusting mag ook snoei stadiger en minder produktief maak, en selfs bome en snoeiers beseer.

Die gebruik van die verkeerde toerusting vir 'n besondere snoei taak, of om nie die toerusting ordentlik te onderhou en herstel nie, kan ook die snoei proses vertraag en bome beskadig.

Snoeiskêre

Ons kyk eerste na snoeiskêre. Snoeiskêre kan gebruik word om takke te sny wat tot dertig millimeter dik is, omtrent die dikte van 'n besemstok. Jy moet versigtig wees terwyl jy die snoeiskêre gebruik want jy kan maklik vrugdraende hout verwyder. Beste is om snoeiskêre meestal vir afranding te gebruik, en om 'n lopper of snoeisaag te gebruik om dikker takke in die boomkap te sny.

Snoeiskêre is beskikbaar in verskillende tipes, vorms en groottes, en dit is behulpsaam vir werkers om die skêre te kies was hulle die beste pas. Byvoorbeeld, werkers met kleiner hande sal baie vinniger snoei met snoeiskêre wat hulle maklik kan hanteer, terwyl linkshandige werkers linkshandige snoeiskêre nodig het.

Loppers

Loppers is groot snoeiskêre met lang handvasels. Loppers word gebruik om dikker takke, tot en met vyf-en-veertig millimeter, te sny en hulle kan ook verder bykom.

Meganiese loppers en snoeiskêre is of battery-aangedrewe of pneumaties. Hulle is baie meer kragtig as handbedryfte skêre en loppers, en kan glad en eweredig deur takke sny. Hulle is aansienlik duurder as handbedryfte skêre en loppers, maar dit mag miskien die ekstra koste werd wees as ons kyk na beter effektiwiteit, hoër produksie en minder skade aan bome.

Snoeisaag

'n Snoeisaag is 'n klein sagie wat met een hand gebruik word, en word gebruik vir meeste snye wanneer ons snoei. Sommige snoeisae vou op, wat hulle veiliger maak om te gebruik en te dra, terwyl ander met langer lemme in skedes kom. Snoeisae sny gewoonlik net in een rigting. As die saag forseer word in die verkeerde rigting kan die lem gebuig en gebreek word.

Ander Sae

Groter sae soos boogsae, houtsae en kettingsae word soms gebruik wanneer ons snoei om die werk vinniger te maak. Dit is egter nie raadsaam om boog- en kettingsae te gebruik nie omdat hulle rowwe snye maak wat meer vatbaar is vir infeksies. Hulle word meestal gebruik vir boom stomp herenting, of om groot takke te verwyder.

Ander Toerusting

Tydens snoei het ons ook 'n paar ander dinge nodig. Sterk PVC handskoene is nuttig om jou hande te beskerm terwyl jy snoei, veral in sitrus tipes met dorings. 'n Afrandings stok wat so hoog is soos die verlangde afranding hoogte is ook baie nuttig, so ook 'n stok wat so lank is soos die verlangde boom hoogte. Vir hoë bome sal jy 'n leer benodig, hoewel meeste snoeiers liewers die boom sal klim om binne in die boomkap te snoei.

Toerusting Onderhoud

As jy na jou toerusting omsien sal dit vir baie jare bruikbaar bly. Behoorlike onderhoud is selfs belangriker as jy hoë-kwaliteit, duur gereedskap vir 'n lang tyd produktief wil gebruik.

Onderhoud van Skêre en Loppers

Snoeiskêre en loppers is soortgelyk as ons na hulle onderdele en die manier van hoe hulle onderhou moet word kyk. In hierdie seksie verwys ons na snoeiskêre, maar al die take wat ons hier bespreek is ook van toepassing op loppers.

Voor ons na die onderhoud van skêre kyk, moet ons eers hulle onderdele leer ken en die rol wat elke onderdeel speel. Jou snoeiskêr mag miskien anders lyk as die een wat ons hier gebruik, maar jy behoort nog steeds al die onderdele waarna ons hier verwys te kan identifiseer.

Die handvatsels word normaalweg met 'n glyvaste laag bedek en is ontwerp om gemaklik in 'n hand te pas, sodat hulle vir lang periodes gebruik kan word sonder om pyn te veroorsaak. Die volute veer, wat 'n spirale veer is, laat die skêr toe om glad oop en toe te maak. Die rubber op die handvatsels dien ook as 'n skokabsorbeerder, wat die skêr geriefliker maak om te gebruik en sodoende produktiwiteit verhoog. Die groter lem noem ons die snylem, en die ander lem die aambeeldlem. Die lemme sny verby mekaar, soos die lemme van 'n skêr. Die middelpunt moet kan los en vas gemaak word om die lemme te verstel, en die sluitmoer hou die middelpunt moer in

posisie met versnydende tande. Die duimslot vergemaklik die sluit van die skêr as die skêr toe is.

Voor ons begin snoei vir die seisoen, moet ons die snoeiskêre deeglik nagaan, skoonmaak en smeer met ghries. Kyk ook mooi na die lemme om te sien of dit nodig is om hulle te vervang.

Tydens snoei, is dit belangrik om jou skêr gereeld na te gaan, en om die skêr gereeld te steriliseer. Jy moet ook jou lemme ten minste een keer per week skerp maak. Ons doen dit na die was en ghries van die skêre. Nadat ons gesnoei het moet die skêre behoorlik skoon gemaak word, liggies geolie en geghries word waar nodig, voor ons hulle wegpak.

Die Nagaan van Snoeiskêre

Maak seker dat jou skêr in 'n goeie werkende toestand is voor snoei begin en dan weer gereeld terwyl ons snoei. Kyk dat die volute veer skoon is en onder die korrekte spanning is. Die veer moet relatief maklik ingedruk kan word, maar dan sterk uitskop as jy laat gaan. Kyk dat die lemme skoon en skerp is, en kyk na die lem belyning. Later meer hieroor en hoe om die lemme te verstel. Indien die skêr uit die stoor kom, kyk vir roes. As jy die skêr horisontaal in jou hand vashou en die boonste handvatsel laat val om die skêr toe te maak, behoort die snylem omtrent twee-derdes teen die aambeeldlem af te sak.

Die Skoonmaak van Snoeiskêre

Snoeiskêre word bedek met boom sap en stukkies hout terwyl ons snoei, en moet gereeld behoorlik skoon gemaak word om skade te voorkom en gladde werk te verseker.

Hiervoor het jy seepwater in bak of spuitbottel nodig, 'n skuurbord sponsie en 'n lap of papierdoek, en 'n moersleutel wat die sluitmoer pas op jou skêr. Jy moet die skêr uitmekaar haal om dit ordentlik skoon te maak. Gaan asseblief die instruksies van jou eie maak van snoeiskêr na, maar dit behoort die volgende stappe in te sluit.

Verwyder die veer en plaas dit in die seepwater. Maak die sluitmoer los en verwyder die sluitmoer, middelpunt bout en moer. Skei die handvatsels en lemme. Sproei seepwater oor al die onderdele. Skuur die parte met die skuurspons. Moenie ooit 'n staal skuurspons gebruik nie want dit kan die metaal beskadig. Spoel al die onderdele af en werk die veer in en uit. Maak elke onderdeel droog. Maak veral seker dat die inkeep in die onderste helfte van die aambeeldlem, en die aambeeldlem self droog en skoon is. Wees versigtig terwyl jy met die snylem werk - onthou hy is skerp.

Die Sterilisering van Snoeiskêre

Snoeiskêre wat nie behoorlik gesteriliseer is nie kan siektes tussen bome versprei. Beste praktyk is om die skêre na elke ry, en wanneer jy kultivars verander te steriliseer.

Jy kan 'n bakkie waarin jy die lemme doop, of 'n spuitbottel wat jy kan saamdra gebruik hiervoor. Benat die skêr met die produk, skud die oortollige vloeistof af, en jy kan aangaan met jou werk.

Die Smering (Ghries) van Snoeiskêre

Snoeiskêre moet met ghries besmeer word, nie met olie nie. Plaas 'n bietjie ghries in die inkeping van die aambeeldlem, om die gat waar die middelpunt moer pas, en om die middelpunt bout en moer.

Sit die skêr weer aanmekaar, en maak seker dat die dele behoorlik en knus pas. Sit die middelpunt bout en moer terug, maak die moer vas en sit die sluitmoer en skroef terug. Spuit 'n bietjie smeermiddel olie op die veer voor jy dit terug sit.

Die Verstel van Lemme

Wanneer die lemme van die snoeiskêr mooi opgelyn is, is hulle nie te naby of te los nie. As hulle te styf is sal dit moeiliker wees om die skêr oop en toe te maak, en dit sal die werk vertraag. As hulle te los is sal hulle nie skoon snye maak nie, wat ook die werk stadiger kan maak en selfs lote en takke beseer. Jy kan kyk of die belyning reg is deur die veer te verwyder en dan die skêr in jou hand te hou met die aambeeldlem aan die onderkant. Tel die boonste handvatsel op en laat val. Die skêr behoort tot omtrent twee-derdes van die lengte van die aambeeldlem toe te maak. As die lemme te los is, sal die skêr heelpad toemaak, en as die lemme te styf is sal die skêr nie ver genoeg teen die aambeeldlem toemaak nie.

Om die lemme te verstel, verwyder die veer, maak die sluitmoer los en verwyder. Verstel dan die middelpunt moer totdat die lemme reg toemaak. Sit die sluitmoer en skroef terug, asook die veer.

Slyp van Lemme

Om die snoeiskêr lemme te slyp moet jy die regte skerpmaker of slypsteen gebruik. Moenie skuurpapier of metaalvyle gebruik nie.

Om die lem skerp te maak, maak die skêr oop en hou die skêr plat in jou linkerhand met jou vingers tussen die handvatsels. Die slypsteen moet teen 'n hoek van omtrent 23° gehou word. Dit beteken dat as dit 0° is, en dit 90°, sal halfpad 45° wees. Halfpad tussen dit en die lem gee vir jou die korrekte hoek van omtrent 23°. Trek die slypsteen 'n paar keer teen die skuinskant van die lem af, of gebruik sirkel bewegings terwyl jy die slypsteen teen die korrekte helling hou. Moenie net op een area konsentreer nie want dit sal die lem oneweredig maak. Jy moet ook nie te veel skerp maak op 'n slag nie. Dit is beter om liewers meer gereeld, selfs daaglik, skerp te maak. As jy klaar is, draai die skêr om, vee die vylsels van die reguit kant van die lem af deur die slypsteen op 'n 5° hoek te gebruik.

Die Vervang van Lemme

Sodra die snylem die aambeeldlem nie meer verbysteek vir die hele lengte nie, moet die lem vervang word. Jy sal spesifieke riglyne hê hoe om die lem van jou snoeiskêr te vervang, maar dit behels gewoonlik die volgende stappe.

Haal die skêr uitmekaar soos vir skoonmaak. Maak dan ook seker dat die lem wat jy het die regte een is vir jou model skêr. Besmeer en sit die skêr dan weer bymekaar met die nuwe lem in plek en verstel dan die lemme soos vroeër bespreek.

Dit mag partykeer ook nodig wees om ander bewegende onderdele van die skêr te vervang gedurende die seisoen, so gaan jou skêr gereeld na en volg die vervaardiger se riglyne.

Onderhoud van Snoeisaes

Sae is baie makliker om te onderhou as snoeiskêre. As jy die saag skoon en steriel hou, dan behoort die saag in 'n goeie werkende toestand te bly. 'n Snoeisaag word maklik skoongemaak deur seepwater op die lem te spuit en dan die lem versigtig af te vee met 'n lap, en ons steriliseer die saag deur dieselfde metode te gebruik as met snoeiskêre. Onthou net om jou snoeisaag ook tussen rye en wanneer jy kultivars verander te steriliseer.

Jy mag ook egter elke nou en dan jou saaglem moet vervang. Die saaglemme van snoeisaes kan breek as hulle te hard in die verkeerde rigting geforseer word en hulle draai.

Om die lem te vervang, verwyder die bout en moer in die handvat, trek die lem uit, en druk die nuwe lem in posisie sodat die gat vir die bout op lyn met die gat in die handvat. Sit die bout en moer terug en maak hulle vas. Groter sae mag miskien twee bonte hê wat verwyder moet word.

Die Bestuur van Snoei Toerusting

Hier is 'n paar eenvoudige stappe wat sal help om te verseker dat jy die beste gebruik uit jou snoei toerusting put.

Gewoonlik is dit goeie bestuurspraktyk om snoeiskêre en snoeisae aan individuele werkers uit te reik voor ons begin snoei, en dat dieselfde werker dan dieselfde gereedskap die hele tyd gebruik. As ons gereedskap skoon, steriel en in 'n goeie werkende toestand hou dan maak ons snoei makliker en vinniger, en werkers wat verantwoordelikheid neem vir hulle eie toerusting trek die voordeel hieruit.

Hou 'n klein boksie met nood onderdele vir skêre en sae byderhand terwyl jy snoei. Klein probleme met gereedskap kan dan onmiddellik opgelos word sonder om tyd te mors. 'n Skroewedraaier en 'n moersleutel om skêre en sae uitmekaar te haal moet ook deel wees van die noodgereedskap, so ook 'n slypsteen en skoonmaak materiaal.

Laastens moet jy die waarborge van jou nuwe toerusting nagaan. Maak ook gebruik van die ekstra gratis onderdele om geld te bespaar. Sommige vervaardigers het selfs 'n leeftyd waarborg op sekere dele van die skêr, soos byvoorbeeld die handvatsels.

Die Berg van Snoei Toerusting

Gereedskap en toerusting moet in 'n koel, droë, veilige plek geberg word waar hulle beskerm is teen die elemente. Om roes te voorkom, spuit alle gereedskap en toerusting met 'n bietjie olie voor berging en vee die oortollige olie af.

Ten Slotte

Die bes opgeleide snoeiers sal nie hulle werk goed kan doen as hulle nie die regte gereedskap en toerusting het nie. **Koop** die beste toerusting wat jy kan bekostig. Sit ook maatreëls in plek om die gereedskap in die beste moontlike toestand te hou, en verseker dat enige probleme so spoedig moontlik opgelos word.